

Bir neçə gün qabaq köhnə tanışlardan biri - Tahir Qaffarova Şəkide Yuxarı Karvansararın qarşısında qarşılaşdıq. Dedi ki, gedirəm "Şəki Palace" otelində qonaq var, onunla görüşməyə. Ondan soruşdum ki, qonağın kimdir? Dedi, çox istedadlı, məşhur bir rəssam Eldəniz Babayevdir. Jurnalist marağı mənə gec gəldi. Dedim, gedək mənə də onunla tanış et. Tahir müəllim etiraz etmədi. Biz söhbət edə-edə gəldik otelin qarşısına. Tahir Qaffarov həmin rəssama telefonu ilə zəng etdi və bir neçə dəqiqədən sonra rəssamla görüşdük. O, sağlam bədənli, 50-55 yaşda olardı. Bu insan ilk tanışlıqda mənə xoş təsir bağışladı. Tahir müəllim təklif etdi ki, biz çay stolunda söhbət edək. Biz otelin restoranına daxil olduq və kənarda sakit bir yerdə oturduq. Bəlkə də mənim marağıma görə söhbətimiz onun yaradıcılığı istiqamətinə yönəldi. O, mənim suallarına əhatəli, məntiqli cavablar verdi.

Görüşməyə çox maraqlı davam edir. Rəssam Eldəniz Babayev mənim onun sənətinə marağını duyub getdi otel-

karın geniş diapozonlu fəaliyyəti, mövzularının rəngarəngliyi, üslubun özünəməxsusluğu barədə deyil, ideya - məzmunca mənə yaxın olan işləri haqqında bəhs edəcəyəm ki, bu da Azərbaycan-Türkiyə dostluğunun tərənnümünə həsr olunmuşdur. Hər şeydən əvvəl Eldəniz Babayev bu mövzuya professional məharəti ilə yanaşı, hissələrinin dərinliklərindən gələn çox böyük bir sevgi, istək və heyranlıqla müraciət edir. İstər Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəsinə, istər eyni kökdən olan xalqlarımızın mənəvi yaxınlığına, ortaq adət-ənənələrimizin təsvirinə həsr etsin, istərsə də tarixi şəxsiyyətlərimizin portretlərini canlandır-sın. Onun əsərlərinin hamısında türklüklə sonsuz qürur duymaq meyli dər-

rənglərdən yerli-yerində istifadəsi, habelə tarin təsvirində bütöv çalarda verilməsi lakonikdir. Təsvirə gətirilən hər bir detalın rəngi biri-birini tamamlayır. Ümumilikdə fərça ustasının müxtəlif sujetli bütün əsərlərində milli kolorit aydın nəzərə çarpır, ancaq milliliklə bir sırada əsərlərin müasir üslubda təsviri də diqqət çəkir.

Mehmet Nuri Ersoy, Türkiyə Cümhuriyyəti Kültür və Turizm Bakanı: Dünya kültür və sanatına en önemli katkıları sağlayan kadim medeniyet mi-

hərinin Boladı kəndində anadan olmuşdur. 1986-cı ildə Bakıdakı 39 sayılı orta məktəbi bitirmişdir. 1990-cı ildə Əzimzadə adına Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Məktəbini, 1997-ci ildə də Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetinin Boyakarlıq fakültəsini bitirmişdir. 1989-1991-ci illərdə Azərbaycan Musiqi Mədəniyyəti Dövlət Muzeyində rəssam kimi fəaliyyət göstərmişdir. 1989-cu ildən baki İncəsənət Mərkəzi Yaradıcılıq Birliyinin və 2005-ci ildən Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvüdür, 1998-2006-cı illərdə Bakı Şəhər Mədəniyyət İdarəsinin "Qala" Rəsm Qalereyasının müdiri vəzifəsində çalışmışdır. 2006-cı ildən "Bakı" rəsm qalereyasının müdürüdür.

2011-ci ildə Azərbaycan KİV Həmkarlar Konfederasiyası tərəfindən "Azərbaycan bayrağı" mükafatına, 2016-cı ildə də "Azərbaycan Ziyalı" fəxri mükafatına layiq görülmüşdür. Misir Ərəb Respublikasının və Kolumbiya mədəniyyət əlaqələrinin inkişafına görə Təşəkkürümə, 2023-cü ildə Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi Bakı Şəhər Mədəniyyət İdarəsi tərəfindən Fəxri Fərman və

QARA KARANDAŞIN MÖCÜZƏLƏRİ

dəki otağından hələmizə bir özünün yaradıcılıq albomunu gətirdi. Bu bizim söhbətimizi daha da maraqlı etdi. Albom nəfis formada hazırlanmışdı. Tahir müəllim də, mən də albomu vərəqlədikcə Eldəniz Babayevin sənətkarlığı haqqında məlumatımız genişlənir və məndə onun yaradıcılığına heyranlıq yaranırdı. Sonra biz albomu kənara qoyub söhbətimizi davam etdirdik.

Eldəniz müəllimin səlist, məntiqli danışığı, geniş diapozonlu dünya görüşü, müasir dünyanın qara buludlara bürünmüş vəziyyəti və belə bir zamanda onun aydın fikirləri məndə bu rəssam haqqında bir yazı yazmaq həvəsi oyadı. Mən yenidən albomu vərəqləyib onun yaradıcılığı barədə suallar verməyə başladım.

-Eldəniz müəllim, bu albomu vərəqlədikcə görürəm ki, sizin yaradıcılığınızda əsas yerlərdən birini portret janrı tutur. Bu qara karandaşın ağ vərəq üzərində yaratdığı möcüzələrdir. Burda Türkiyə və Azərbaycanın dahi şəxsiyyətlərinin portretləri var. Bu portretlər çox gözəl işlənib. Mənə elə gəlir ki, siz onların üz cizgilərini qabarıq verməklə, onların xarakterlərini açmaq istəmişiniz. Bunu mən necə anladım. Bu portretlərdəki dahilərin bir neçəsini şəxsən tanıyırdım və uzun illər onlarla səmimi ünsiyyət etmişəm. Böyük şairlər Bəxtiyar Vahabzadə və Xəlil Rza Ulutürkün portretlərində bunu mən daha qabarıq görürəm. Mənə elə gəlirdi ki, bu portretlər canlıdır və ona baxan hər kəslə söhbət edirlər. Məndə bu hissəyə görə yarandı ki, mən onların ikisinin də xarakterinə müəyyən qədər bələd idim. Bu portret tabloları baxanda onların türkün taleyindən narahatlıqlarını bildiren cizgiləri və insanları milli birliyə çağırışını hiss edərsən.

Eldəniz Babayevin yaradıcılıq albomunu vərəqlədikcə mənə elə gəlirdi ki, bu rəssam haqqında haçansa məlumat almışam. Albomu bir qədər də vərəqləyəndə yadıma düşdü ki, mənim əziz dostum, qardaşım, bütün türk dünyasında tanınan türkoloq, mərhum professor Ramiz Əsgər bir dəfə Türkiyə səfərindən qayıdıqdan sonra azərbaycanlı rəssam Eldəniz Babayevin yaradıcılığı haqqında mənə çox həvəslə danışmışdı və onun qardaş ölkədə yaxşı tanındığı barədə demişdi. Albomda Eldəniz Babayevin yaradıcılığı haqqında rəyləri oxuduqca, onun tablolarına baxdıqca onu indiyə qədər yaxından tanımadığıma təəssüflənirdim.

Əməkdar elm xadimi, akademik, Millət vəkili, Azərbaycanda Atatürk Mərkəzinin direktoru Nizami Cəfərov onun haqqında belə yazı:

Eldəniz Babayev 30 ildən çoxdur ki, peşəkar yaradıcılıqla - rəssamlığın müxtəlif sahələri ilə məşğuldur və onun yaratdığı əsərlər həm mütəxəssislər, həm də tamaşaçılar tərəfindən həmişə yüksək qiymətləndirilmişdir. Mən istedadlı sənət-

hal nəzəri cəlb edir. Eldəniz Babayev Ulu öndər Heydər Əliyevin "Bir millət, iki dövlət" sözlərini epigraf seçərək bütöv bir silsilə, xüsusi sərgi təşkil edəcək qədər möhtəşəm portretlər qalereyası yaratmışdır. Burada Azərbaycandan Almaz İldırım, Hüseyn Cavid, Əhməd Cavad, Səməd Vurğun, Məhəmməd Hüseyn Şəhriyar, Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Türkiyədən Tofiq Fikrət, Mehmet Akif Ərsoy, Nəci Fazil Qıscakürək, Yəhya Kamal Bayatlı, Aşiq Veysel, Akif Nihat Asya, Nazim Hikmət kimi məşhur şair və mütəfəkkirlərin obrazları daxildir. Məsələ yalnız onunla bitmir ki, müəllif bu əsərləri hər nə qədər mükəmməl olsa da, yalnız rəsm sənətkarlığının verdiyi imkanlarla təqdim edir. Eyni zamanda o, hər bir obrazı canlandırarkən ədəbi ideya-estetik araşdırmalar aparmış, ayrı-ayrı şair-mütəfəkkirlərin bədii-fəlsəfi irsini öyrənmiş, bütün bunları qəhrəmanlarının simasında ümumiləşdirməyə çalışmışdır ... Önemli də odur ki, bu silsilə gənc nəslin milli ruhda, milli dəyərlər zəminində yetişməsinə əhəmiyyətli təsir edəcəkdir.

Xalq rəssamı, akademik Tahir Salahov Eldəniz Babayev haqqında belə bir rəy yazmışdır:

Eldəniz Babayev ilə aramızda olan dostluq münasibətindən başqa, onun yaradıcılığı haqqında öz fikrimi bildirmək istəyirəm. Eldənizin yaradıcılığı və ictimai fəaliyyətinə nəzər salarkən incəsənətimizin, uzaq keçmişimizin dərin köklərinə gedib çıxdığının şahidi oluruq. Xalqımızın zəngin tarixini, milli ruhunu, mənəvi prinsiplərini və milli ənənələrini uzaq keçmişimizdən bu günümüze gətirib çatdırmasını rəssam öz əsərlərində qeyd etmək istəyir. Onun yaradıcılığını müəyyən mərhələyə bölmək olar. Birinci qisim əsərləri qədim Bakının rəngli boyalı sujetli təsvirləridir. Tablolarında dövrün kolariti aydın çalarda əksini tapmışdır. Dəvələrin və uluğın belində görünən insanların geyimlərinin, Qız qalasının görüntüyə alınması və ətraf sahənin təcəssümü həyatidir. Rəssam rənglərin boyasından dəyərincə bəhrələnməyə ekspresivliyi qabarıq nəzərə çatdırır. Qədim Bakının təsviri tamaşaçını həmin çağlara qovuşdurur.

Bakımızın müasir təsviri olan iki qisim tabloda da rənglərin ahəngdarlığı maraqlı doğurur. Əsərlərində xüsusən göy, açıq qəhvəyi rənglərdən məharətlə istifadə olunmuşdur.

Rəssamın xalqımızın qədim tarixi, etik-estetik, mənəvi-psixoloji durumuna müraciəti tablolarının mayasını təşkil edir: "Səyyah şair" əsərinə baxdıqda sufi təriqətinə inamı özündə əks etdirən portret, tamaşaçının xəyalını orta əsr dünyagörüşünün təsəvvürlərinə qovuşdurur.

Eldəniz çəkdiyi portretlərdə istədiyinə nail olur. Belə ki, xalqımızın qədim məişət əşyalarının hər təsvirində boyaların təcəssümü maraqlı doğurur. Rəssamın

rasımını gün yüzünə çıxartmaq amacıyla tarixin en yoğun çalışmalarını gerçekleştiriyoruz. Türk dünyasının dörd bir köşesine bulunan kültür hazinemizin müstesna eserlerine sahib çıkarak medeniyetimize ihya ediyoruz. Bu çerçevede TÜRKSOY tarihi bir sorumluluğu yerine yetirmektedir.

Kuruluşundan bu yana uluslararası bir çok değerli çalışmaya imza atan "TÜRKSOY"un "Rəssamlar Buluşması" adlı çalışması da Türk kültürünün yeni nesillərə aktarımı və gənc sanatçıların yetişməsinə dönük katkıları açısından son derece başarılı bir çalışma olmuştur. Sanat eserleriyle türk dünyasında resim sanatının gelişiminde pay ashibi olan ressamlarımızdan biri de Eldəniz Babayevdir.

Sultan Raev, TÜRKSOY Genel Sekreteri:

TÜRKSOY Türk Dünyası resim sanatının gelişimine ve tanıtımına katkıda bulunan, dünya kültür hazinesine unutulmaz eserler bırakan değerli ressamlarımız için çeşitli vasitelerle düzenlenen sergilere de destek vermektedir.

Bu dəyərli sanatçılardan olan Azərbaycanlı rəssam Eldəniz Babayevin Azərbaycan Cümhuriyyətinin 105-ci, Türkiyə Cümhuriyyətinin 100-cü və Azərbaycanın Ulusal Lideri Haydar Aliyevin doğumunun 100-cü yılı münasibətilə İstanbul Atatürk Kültür Mərkəzində düzenlenen "Zəfər Müjdesi" kişisel resim sergisi "TÜRKSOY"un Türk Dünyası resim sanatına yaptığı katkılardan biridir.

Samir Abbasov, Türkiyə Cümhuriyyəti Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi nəzdində Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin sədri:

Eldəniz Babayevin Türk dünyasının seçilən şəxsiyyətləri, Ulu öndərlər Mustafa Kamal Atatür, Heydər Əliyev və digər tanınmış şəxsiyyətlərinin qara qələmlə yaratdığı portretləri onun yaradıcılığında xüsusi bir yer tutur. Bu portretlərdəki hər insanın dərin iç dünyasını qara qələmlə anlamaq, əsərin yüksək professionalıq və sənətinə olan dərin sevgisini göstərir.

Sənətçi Eldəniz Babayevin 30 illik yaradıcılıq müddətində yaratdığı əsərlər incəliyi ilə Azərbaycan ilə Türkiyə xalqları arasındakı bağın nə qədər dərin olduğunu hiss etdirir. Onların bu əsərləri gənc nəslin milli vətənpərvərlik ruhuyla yetişməsinə və mənəvi dəyərlərimizə sevgiləyə yaxınlaşmalarına önəmli bir təsir edəcəkdir. Bu əsərlər xalqlarımızın arasındakı dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin açıq örneyidir. Mən, bu böyük sənətkarı çoxlarına daha yaxından tanımaq üçün onun haqqında rəsmi məlumat almaq həvəsi ilə suallarını Eldəniz müəllimə istiqamətləndirdim və ondan dəqiq cavablar aldım. Eldəniz Tanrıverdi oğlu Babayev 1971-ci ildə Azərbaycanın Lənkəran şə-

bir çox digər diplomlarla təltif edilmişdir. 2024-cü ildə isə "TÜRKSOY"un "Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı" tərəfindən Türk dünyasının mədəniyyət və incəsənətinin inkişafına verdiyi töhfələrə görə Təşəkkürümə ilə təltif olunub və Azərbaycanda Atatürk Mərkəzi tərəfindən "Türk Dünyası Sənətçisi" mükafatına layiq görülmüşdür.

26 may 2023-cü il Bakı Muzey Mərkəzində "Zəfər müjdesi" adlı fərdi sərgisi keçirilmişdir. O, dəfələrlə ümumrespublika və beynəlxalq sərgilərin iştirakçısıdır. Əsərləri bir çox muzey və qalereyalarda, şəxsi kolleksiyalarda saxlanılır.

27 iyun 2024-cü ildə Türkiyə Cümhuriyyəti, İstanbul Atatürk Kültür Mərkəzində Eldəniz Babayevin "Zəfər müjdesi" adlı fərdi sərgisi keçirilmişdir. Sərgi Azərbaycanın 105, Türkiyənin 100, Ulu öndər Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuşdur.

Mənim Eldəniz Babayevə bu görüşdə sonuncu sualım belə oldu.

-Eldəniz müəllim, sizin ən böyük və dolğun sərgiləriniz Türkiyədə, həm də Azərbaycanda nümayiş edilib. Bu sərgilərin adı "Zəfər müjdesi" dir. Bu sərgilərdə də bir çox dahi şəxsiyyətlərin, o cümlədən Mustafa Kamal Atatürkün və Ulu öndərimiz Heydər Əliyevin portretləri var. Amma zəfərin əsl səbəbkarı, siyasi, strateji və taktiki baxımdan hər işi öz vaxtında gören Ali Baş Komandan, möhtərəm cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin portretini nə vaxt çəkəcəksiniz? Eldəniz müəllim bir qədər düşünüb dedi:

-Olar ki, mən bu suala cavab verməyim?

Mən bir qədər tekdilə xahiş etdim və dedim:

-Sizin vətənpərvərliyiniz, yaradıcılıq diapazonunuz əsərlərinizdə aydın görünür. Ona görə də bu sualın cavabı mənə maraqlıdır. Eldəniz müəllim yenə bir qədər düşünüb dedi:

-Mən elə gəlir ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımızın zəfər yürüşü hələ davam edir. Mən bu tablonu indiyə qədər mənə düşündüyüm ssenarinin ideyası yarımçıq olar. Ona görə də gözləyirəm ki, bu yürüşün heç olmasa birinci mərhələsi başa çatsın və mən Ali Baş Komandanımızın portretinin arxa fonunda Azərbaycanın yeni xəritəsini təsvir edə bilim. Həmin portret yüz illər yaşayacaq və gələcək nəsillərə fəth ilham Əliyevin əsl milli qəhrəmanlığını və fədakarlığını göstərən portret olacaqdır.

Biz Eldəniz Babayevə bundan sonra da sonsuz yaradıcılıq uğurları arzulayırıq. Böyük sənətkarın yaradıcılığı daim zəfər müjdələri ilə zəngin olsun.

Çingiz Nağıyev, "Qızıl qələm" mükafatı laureatı